

Öğrencilerin Sosyal Görünüş Kaygı Düzeylerinin İncelenmesi (Kayseri İli Örneği)

An Investigating The Students' Social Appearance Anxiety Levels (Example of Kayseri Province)

Venhar KAPLAN^[1]

Başvuru Tarihi:30 Aralık 2021

ÖZ

Kabul Tarihi:13 Şubat 2022

Bu çalışmanın amacı, lise öğrencilerinin sosyal görünüş kaygı düzeylerini belirlemektir. Araştırmada betimsel tarama deseni kullanılmıştır. Araştırma Kayseri İli Kocasinan, Melikgazi ve Talas merkez ilçelerindeki ortaöğretim kurumlarındaki 588 lise öğrencisinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma verileri "Sosyal Görünüş Kaygı Ölçeği" aracılığıyla elde edilmiştir. Verilerin analizinde aritmetik ortalama, frekans, standart sapma, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ve Bağımsız Örneklemeler İçin t-Testi kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin sosyal görünüş kaygı puan ortalamalarının yüksek düzeyde olduğu saptanmıştır. Kız öğrencilerin sosyal görünüş kaygı düzeyleri erkek öğrencilere göre daha yüksek düzeydedir. Okul türüne göre ise, Sosyal Bilimler Lisesi öğrencilerinin sosyal görünüş kaygı düzeyleri, Meslek Lisesi öğrencilerine göre daha yüksek düzeyde bulunmuştur. Buna karşın, sosyal görünüş kaygısı puan ortalamalarında; sınıf seviyesi, anne ve babanın öğrenim düzeyi değişkenlerine göre anlamlı farklılık elde edilmemiştir. Öğrencilerin sosyal görünüş kaygı seviyelerinin azaltılmasında, özgüven artırıcı psikososyal çalışmalar ve kendilerini kabul düzeylerini yükseltmeye yönelik etkinlikler düzenlenebilir. Sosyal Bilimler Lisesindeki öğrencilerin sosyal görünüş kaygı düzeylerini düşürebilmek için grup ve akran rehberliği çalışmaları yapılabilir. Bazı sınırlıklara rağmen araştırmanın gelecekte yapılacak çalışmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: sosyal görünüş kaygısı, sosyal kaygı, sosyal görünüş, öğrenciler

Received Date:30 December 2021

ABSTRACT

Accepted Date:13 February 2022

The purpose of this study it was to determine the high school students' social appearance anxiety levels. In this research, it was used that descriptive survey model. The study, it was conducted with the participation of 588 high school students in secondary education institution in the central districts of Kocasinan, Melikgazi and Talas in Kayseri city. They were obtained that research data through the "Social Appearance Anxiety Scale". In the analysis, it was used that arithmetic mean, frequency, standard deviation, percentage distribution, one-way analysis of variance (ANOVA) and t-test. According to the findings, it was determined that the students' social appearance anxiety mean levels were at a high level. The female students had higher social appearance anxiety levels than male students. According to the school type, it was found that The Social Sciences high school students had higher social appearance anxiety levels than Vocational high school students' social appearance anxiety levels. On the other hand, social appearance anxiety mean scores; it wasn't obtained that there was no significant difference according to the variables of grade level, education level of the mother and father. It can be organized psychosocial studies to reduce students' social appearance anxiety levels and increase self-confidence and self-acceptance levels. In future studies, it can be used larger samples to increase the generalizability of the results. It can be carried out group and peer guidance studies in order to reduce the social appearance anxiety levels of students in Social Sciences High School. Despite their limitations, this work is thought to contribute to further work in the future.

Keywords: social appearance anxiety, social anxiety, social appearance, students

Atıf Cite Kaplan, V. (2022). Öğrencilerin sosyal görünüş kaygı düzeylerinin incelenmesi (Kayseri ili örneği). *Humanistic Perspective*, 4 (1), 107-125. <https://doi.org/10.47793/hp.1051321>

* Bu makale birinci yazarın doktora tezinden üretilmiştir.

GİRİŞ

İnsanlık var olduğu günden beri fiziksel görünüş her zaman önemli olmuş, sosyal hayatta ve kişilerarası ilişkilerde yerini almıştır. Bu açıdan kişiler dış görünüşlerine önem vermiş, fiziksel görünüşlerini kötü veya iyi olarak değerlendirmişlerdir (Hart vd., 1989). Bireylerin fiziksel görünüşlerindeki algıları, beden imgesi kavramı olarak da bilinmektedir (Orsel vd., 2004).

Beden imgesi kısaca *“bireyin görünümü, şekli ve kilosunun içsel olarak benimsenmiş halidir”* (Markham vd., 2005). Kişinin beden imgesine yönelik değerlendirmeleri sonucu oluşan durum ise benlik saygısı olarak nitelendirilmektedir (Lunde vd., 2007). Birey, hissetmiş olduğu olumsuz benlik saygısı ile dış görünümü hakkındaki olumsuz düşüncelerini kontrol altına alamadığı zaman sosyal görünüş kaygısı oluşmaktadır (Haase vd., 2007).

Bireyin dış görünümünün başkaları tarafından değer biçildiği ve yoğun bir endişeye kaynaklık ettiği sosyal görünüş kaygısı, daha çok ergenlerde görülmektedir (Gümüş, 2000). Çünkü ergenlik kişinin sosyal ve kişisel kimliğini oluşturduğu, dış görünüme verilen önemin arttığı bir gelişim dönemidir. Dış görünümde meydana gelen değişiklikler, içsel kapasite ve zihinsel kabiliyetlerde meydana gelen artış ergeni zihinsel olarak sürekli meşgul ederek olumlu, olumsuz yönde tepki vermesine neden olmaktadır (Kara, 2016). Ergenlerin bedenlerinde oluşan en ufak bir hata kolay kabul edilmeyebilir ve ergenlerde yetersizlik hissine yol açabilmektedir (Doğan, 2011). Olumlu beden algısına sahip ergenlerde öz yeterlilik ve özgüven düzeyleri artarken; olumsuz beden algısına sahip ergenlerde ise kendini yetersiz hissetme ve depresyon seviyeleri yükselmektedir (Göksan, 2007). Olumsuz beden imgesi özellikle ergenlerde sosyal görünüş kaygısına neden olmakta, bu durum ise kaygı, antisosyal davranışlar ve yeme bozuklukları gibi ruhsal bozukluklara neden olmaktadır (Seki, 2014). Ergenler sürekli arkadaş ve akran çevresindeki gençlerle kendilerini karşılaştırmakta, nasıl göründükleri konusunda arkadaşlarının görüşlerine önem vermektedirler. Fiziksel görünüşlerinin başkaları tarafından nasıl algılandığı ile ilgili olarak kendilerini çekici olarak görmeyen gençlerde sosyal etkileşim azalarak sosyal görünüş kaygı düzeyleri yükselmektedir (Sebastian vd., 2008). Dış görünüşleri ile ilgili problem yaşayan ergenlerin özellikle yakın çevreleri ve akranları tarafından zorbalığa maruz kaldıkları ve bunun da olumsuz beden imgesinin oluşmasına yol açarak sosyal görünüş kaygısının yaşanmasına neden olduğu belirtilmiştir (Mastro vd., 2016).

İlgili araştırmalar incelendiğinde, ergenlerin sosyal görünüş kaygıları, cinsiyet, yaş ve sınıf seviyesi gibi değişkenlere göre anlamlı farklılık oluşturmazken (Amil ve Bozgeyikli, 2015; Aygör, 2010; Çetin ve Ece, 2021; Orsel vd., 2004; Senger, 2017; Şahin, 2012; Telli ve Ünal, 2016), sınıf seviyesi ve anne babanın eğitim durumuna göre anlamlı fark oluşturmaktadır (Şahin, 2012; Şimşir ve Koçak, 2019). Bazı araştırmalarda erkek öğrencilerin sosyal görünüş kaygıları kız öğrencilere göre daha yüksek düzeydeyken (Alemdağ, 2013; Doğan, 2009; Soylu vd., 2017); bazı çalışmalarda

ise kız öğrencilerin sosyal görünüş kaygılarının erkek öğrencilere göre daha yüksek düzeyde olduğu bulunmuştur (Alemdağ ve Öncü, 2015; Kılıç, 2020; Soylu ve diğerleri, 2017; Tuğral, 2020; Yılmaz, 2015). Spor lisesinde öğrenim gören öğrencilerin sosyal görünüş kaygı düzeyleri, Anadolu ve Fen Liselerinde öğrenim gören öğrencilerin sosyal görünüş kaygılarından daha yüksektir (Soylu vd., 2017). Başka bir çalışmada, Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesindeki öğrencilerin sosyal görünüş kaygıları diğer liselerde öğrenim gören öğrencilerin sosyal görünüş kaygılarından; ayrıca sosyoekonomik durumu düşük düzeyde olan öğrencilerin sosyal görünüş kaygıları, gelir durumu orta ve iyi olan öğrencilerin sosyal görünüş kaygılarından anlamlı derecede daha yüksektir (Çakmak ve Sakarya, 2020). Bazı çalışmalarda ise gelir durumu düştükçe öğrencilerin sosyal görünüş kaygı düzeyleri de anlamlı olarak yükselmiştir (Amil ve Bozgeyikli, 2015; Çakmak ve Sakarya, 2020; İzgiç vd., 2000; Özcan vd., 2013; Stein, 1994; Şahin, 2018). Bu durumun tersine Çakmak ve Sakarya (2020), Göksel ve diğerlerine (2018) göre öğrencilerin gelir durumları ile sosyal görünüş kaygıları arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Ayrıca spor yapan ergenlerin sosyal görünüş kaygılarının spor yapmayanlara göre daha yüksek olduğu görülmüştür (Alemdağ vd., 2016; Claes vd., 2012; Soylu vd., 2017). Şimşek ve Koçak (2019)'a göre Türk öğrencilerin sosyal görünüş kaygıları, yabancı öğrencilere göre anlamlı derecede daha yüksektir. Büyükşehirde yaşayan öğrencilerin sosyal görünüş kaygıları, kasabada yaşayan öğrencilere göre daha yüksek düzeydedir. Derslerde akademik olarak başarılı öğrencilerin sosyal görünüş kaygıları, akademik başarısı düşük düzeyde olan öğrencilere; sosyoekonomik durumu düşük olan öğrencilerin de sosyal görünüş kaygıları sosyoekonomik durumu çok iyi olan öğrencilere göre daha fazladır. Amil ve Bozgeyikli'ye (2015) göre ilişkisi olmayan, kulüplere üye olan ve ilçelerde yaşayan öğrencilerin sosyal görünüş kaygıları, ilişkisi olan, kulüplere üye olmayan ve şehir merkezinde yaşayan öğrencilerin sosyal görünüş kaygılarına göre anlamlı derecede daha yüksektir. Öğrencilerin beden imajı, okul dışı faaliyetlere katılma durumu değişkenlerine göre sosyal görünüş kaygıları arasında anlamlı farklılık elde edilmiştir (Eriş ve İkiz, 2013).

Ergenlik dönemi; fiziksel, zihinsel ve sosyal birçok değişimin çok hızlı yaşandığı bir gelişim dönemdir (Şahin ve Özçelik, 2016). Bu açıdan ergenlerde sosyal görünüş kaygısının hangi faktörlere göre değiştiğinin incelendiği bu araştırmanın sonuçları, ebeveynlere, okul psikolojik danışmanlarına, ve diğer alan uygulayıcılarına veri sağlaması açısından önem arz etmektedir. Ayrıca bu araştırma Kayseri ili ve ilçelerindeki ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören öğrencilerin sosyal görünüş kaygılarının incelendiği ilk çalışma olması nedeniyle önemlidir. Bu açıdan aynı ilde çalışma yapacak araştırmacılara veri sağlaması bakımından önem arz etmektedir.

Bu kapsamda araştırmada öğrencilerin sosyal görünüş kaygısını etkilediği varsayılan değişkenler incelenmiştir.

Aşağıdaki alt problem cümleleri araştırılacaktır:

1. Öğrencilerin sosyal görünüş kaygı puanlarına yönelik algı düzeyleri nedir?
2. Cinsiyet değişkenine göre öğrencilerin sosyal görünüş kaygılarına yönelik algıları anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?
3. Okul türü, sınıf seviyesi ve anne-baba öğrenim durumu değişkenlerine göre öğrencilerin sosyal görünüş kaygılarına yönelik algıları anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Öğrencilerin sosyal görünüş kaygı düzeylerinin bazı değişkenlere göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini inceleyen nicel türdeki bir araştırma olan bu çalışmada, betimsel tarama yöntemi kullanılmıştır. Betimsel araştırmalarda, mevcut haldeki bir olay, olgu ve durumu mevcut hali içerisinde betimlemeyi, araştırmayı esas alan çalışmalardır (Karasar, 2005).

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evreni, Kayseri İli merkez ilçelerinde (Kocasinan, Melikgazi ve Talas) 2021-2022 eğitim öğretim yılının birinci dönemi ortaöğretim okullarındaki 218000 lise öğrencisinden oluşmaktadır. Örneklem grubu ise 588 lise öğrencisinden oluşmaktadır. Örneklem belirlenmesinde uygun örnekleme yönteminden yararlanılmıştır. Uygun örnekleme yönteminde araştırmacı için para ve iş gücü kaybı önlenerek zaman ve ekonomiklik sağlanması esastır (Büyüköztürk, 2016). Araştırma grubunun demografik özellikleri Tablo 1’de verilmiştir:

Tablo 1

Öğrencilerin demografik özellikleri (n = 588)

Değişkenler	Düzyey	f	%
Cinsiyet	Kız	254	43.2
	Erkek	334	56.8
	Hazırlık	33	5.6
Sınıf Düzeyi	9.Sınıf	191	32.5
	10.Sınıf	98	16.6
	11.Sınıf	179	30.4
	12.Sınıf	87	14.8
	Fen Lisesi	147	25.0
	Anadolu Lisesi	60	10.2
Okul Türü	Meslek Lisesi	94	15.9
	Sosyal Bilimler Lisesi	81	13.7
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	140	23.8
	Güzel Sanatlar Lisesi	66	11.2
	İlkokul	79	17.8
	Ortaokul	45	10.4
Annenin Öğrenim Durumu	Lise	149	34.3
	Ön lisans	59	6.7
	Lisans	137	24.7
	Lisansüstü	119	3.9

	İlkokul	30	5.1
	Ortaokul	66	11.2
	Lise	129	21.9
	Ön Lisans	145	24.6
	Lisans	147	25.0
	Lisansüstü	71	12.07
Babanın Öğrenim Durumu			
Toplam		588	100

Tablo 1 incelendiğinde, öğrencilerin 334'ünün (%56.8) erkek, 191'inin (%32.5) 9.sınıf, 147'sinin (%25) Fen Liselerinde eğitim gördüğü tespit edilmiştir. Ailenin öğrenim durumu bakımından 149 (%34.3) öğrencinin annesi lise mezunu, babanın öğrenim durumuna bakıldığında ise 145'inin (%25.0) lisans mezunu olduğu bulunmuştur.

Veri Toplama Araçları

Çalışmada veri toplama aracı olarak “Demografik Bilgi Formu” ve “Sosyal Görünüş Kaygı” ölçeği kullanılmıştır (Hart ve diğerleri, 2008).

Kişisel Bilgi Formu. Kişisel bilgi formunda; cinsiyet, sınıf düzeyi, okul türü ve ebeveyn öğrenim durumu değişkenlerine ait bilgiler bulunmaktadır.

Ergen Sosyal Görünüş Kaygı Ölçeği. “Sosyal Görünüş Kaygı” ölçeği Hart vd. (2008) tarafından geliştirilmiş olup ölçeğin Türkçe uyarlamasında geçerlilik ve güvenirlik çalışmaları yapılmıştır (Doğan, 2010). Ölçek 16 madde ve tek boyuttan meydana gelmektedir. 5'li Likert tipinde olan puanlama ölçeği kullanılmıştır. Doğan (2010) tarafından ölçeğin geçerlilik ve güvenirliği üzerine yapılan çalışmada Cronbach Alpha değeri .93 dür. Ölçeğin madde kolerasyon katsayıları .32-.82 arasındadır. Faktör yükleri ise .35-.87 arasında değişmiştir. Maddeler toplam varyansın %53.4'nü açıklamaktadır. Doğan'a (2010) göre “Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği” nin DFA analiz değerleri; RMSEA=0.051, IFI=0.99, NFI=0.98, RFI=0.98, CFI=0.99, GFI=0.93, AGFI=0.90, ($\chi^2=143,79$, $N=254$, $p=.001$) olarak tespit edilmiştir. Araştırmacı tarafından “Sosyal Görünüş Kaygısı” ölçeğine ilişkin yapılan analiz sonucunda Cronbach Alpha değeri .96 olarak belirlenmiştir. Ölçeğin faktör yükleri .42-.82 arasındadır. Ölçek varyansın %68'ni açıklamaktadır. Geçerlilik analizi için yapılan (DFA) sonuçlarına göre: RMSEA=0.074, AGFI= 0.886, NNFI= 0.945, CFI= 0.952, $\chi^2/df=2.50$ ($\chi^2=1254.78$, $df=502$); GFI=0.931 olarak belirlenmiştir.

Veri Toplama Süreci

Araştırmada kullanılan “Sosyal Görünüş Kaygı” ölçeğinin kullanımına ilişkin izinler Doğan'dan (2010) e-posta yolu ile alınmıştır. Çalışma covid dönemi olması nedeniyle öğrencilere Google Form üzerinden ulaştırılmıştır. Ayrıca araştırmaya katılacak olan öğrencilerin velilerinden gerekli izinler “Veli Onam Formu” ile alınmıştır.

Verilerin Analizi

Veriler “SPSS 24.0” programı ile analiz edilmiştir. Verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek için basıklık ve çarpıklık değerleri için ± 1.96 aralığı dikkate alınmıştır (Tabachnick ve Fidell, 2007). Yapılan analizlerde “Sosyal Görünüş Kaygı” ölçeğindeki basıklık katsayısı değeri (0.089) ve çarpıklık katsayısı değeri (0.114) $p < .05$ tespit edilmiştir. Anlamlılık düzeyi olarak .05 kullanılmıştır. Veriler normale yakın dağılım gösterdiğinden dolayı tanımlayıcı test analizleri ve fark analizleri (Bağımsız Örneklemeler İçin *t*-testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi ANOVA) kullanılmıştır.

Etik Onay

Uygulama için gerekli olan izinler, Kayseri İl Milli Eğitim ve Erciyes Üniversitesi Kurulunun (29.06.2021-280) numaralı etik raporu ile belgelendirilmiştir.

BULGULAR

Öğrencilerin sosyal görünüş kaygılarına yönelik algı ortalamaları ve cinsiyet değişkenine göre öğrencilerin sosyal görünüş kaygısı puan ortalamaları Tablo 2’de verilmiştir:

Tablo 2

Öğrencilerin sosyal görünüş kaygılarına yönelik puan ortalamaları ile cinsiyet değişkenine göre Bağımsız Örneklemeler İçin t-Testi sonucu

Boyut	Cinsiyet	N	\bar{X}	ss	t	p
Sosyal Görünüş Kaygısı	Kız	254	2.60	1.06	-3.32	.001*
	Erkek	334	2.28	0.90		
	Toplam	588	3.08	1.31		

* $p < .05$

Tablo 2 incelendiğinde, lise öğrencilerinin sosyal görünüş kaygı ortalamaları yüksek düzeydedir ($\bar{x} = 3.08$, $ss = 1.31$). Başka bir anlatımla öğrenciler buldukları ortamda sosyal görünüş kaygısı yaşamaktadır. Ayrıca cinsiyete göre öğrencilerin sosyal görünüş kaygıları [$t_{(586)} = -3.32$, $p < .05$] arasında anlamlı fark elde edilmiştir. Buna göre kız öğrencilerin sosyal görünüş kaygı puan ortalamaları ($\bar{x} = 2.60$, $ss = 1.06$), erkek öğrencilerin sosyal görünüş kaygı puan ortalamalarına göre ($\bar{x} = 2.28$, $ss = 0.90$) daha yüksek düzeydedir. Diğer bir ifadeyle kız öğrencilerin sosyal görünüş kaygı durumları erkek öğrencilere göre daha olumsuz olduğu söylenebilir.

Okul türü, sınıf düzeyi ve ebeveynlerin öğrenim durumu değişkenlerine göre öğrencilerin sosyal görünüş kaygı puanlarının betimsel istatistikleri ve varyans analiz sonuçları Tablo 3’te verilmiştir:

Tablo 3

Okul türü, sınıf düzeyi ve ebeveyn öğrenim durumu değişkenlerine göre öğrencilerin sosyal görünüş kaygı düzeylerinin betimsel istatistikleri ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçları

Sosyal Görünüş Kaygısı	N	\bar{X}	Ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Fark	
Okul Türü	Fen Lisesi	147	2.57	1.03	Gruplar arası Gruplar içi Toplam	11.008 412.152 423.160	5 428 433	2.202 0.963	2.28	.045*	2-5
	Sosyal Bilimler Lisesi	60	2.63	0.80							
	Anadolu Lisesi	94	2.30	0.97							
	Güzel Sanatlar Lisesi	81	2.47	1.08							
	Meslek Lisesi	140	1.65	0.58							
	Anadolu İHL	66	2.26	0.89							
Sınıf Düzeyi	Hazırlık	33	2.19	0.86	Gruplar arası Gruplar içi Toplam	6.627 416.533 423.160	4 429 433	1.657 0.971	1.76	.148	-
	9.Sınıf	191	2.33	0.97							
	10.Sınıf	98	2.46	0.99							
	11.Sınıf	179	2.62	0.96							
	12.Sınıf	87	2.51	1.15							
Anne Öğrenim Durumu	İlkokul	79	2.50	1.01	Gruplar arası Gruplar içi Toplam	8.461 414.699 423.160	7 426 433	1.209 0.973	1.24	.278	-
	Ortaokul	45	2.41	0.96							
	Lise	149	2.33	0.94							
	Lisans	59	2.40	0.84							
	Ön lisans	137	2.30	1.07							
	Lisansüstü	119	2.07	0.81							
Baba Öğrenim Durumu	İlkokul	30	2.22	0.94	Gruplar arası Gruplar içi Toplam	5.281 417.880 423.160	6 427 433	0.880 0.979	0.89	.495	-
	Ortaokul	66	2.41	1.00							
	Lise	129	2.37	1.01							
	Lisans	147	2.44	0.89							
	Ön lisans	145	2.45	1.00							
	Lisansüstü	71	2.91	1.16							

Tablo 3 incelendiğinde, okul türüne göre öğrencilerin sosyal görünüş kaygı puan ortalamalarında en yüksek puana sahip Sosyal Bilimler Lisesinde öğrenim gören öğrencilere aitken ($\bar{x}=2.63$, $ss=0.80$) en az sosyal görünüş kaygısına sahip öğrenciler, Meslek Liselerinde öğrenim gören öğrenciler ($\bar{x}=1.65$, $ss=0.58$) olmuştur. Okul türü değişkenine göre öğrencilerin sosyal görünüş kaygılarına yönelik algı puanları arasında anlamlı farklılık elde edilmiştir [$F_{(5, 428)} = 2,28$ $p<.05$]. Buna göre Sosyal Bilimler Lisesinde öğrenim alan öğrencilerinin sosyal görünüş kaygı puanları ($\bar{x}=2.63$, $ss=0.80$), Meslek Liselerinde öğrenim gören öğrencilerinin ($\bar{x}=1.65$, $ss=0.58$) sosyal görünüş kaygılarına göre daha yüksek düzeydedir. Sonuç olarak Sosyal Bilimler Lisesi öğrencileri, Meslek Lisesi öğrencilerine göre sosyal görünüş açısından daha kaygılıdır. 11.sınıftaki öğrencilerin sosyal görünüş kaygılarına yönelik algı puan ortalamaları ($\bar{x}=2.62$, $ss=0.96$), hazırlık dönemindeki öğrencilerin sosyal görünüş kaygı puan ortalamalarından ($\bar{x}=2.19$, $ss=0.86$) daha yüksektir. Sınıf seviyesi değişkenine göre öğrencilerin sosyal görünüş kaygı puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık elde edilmemiştir [$F_{(4, 429)} = 1,76$ $p>.05$]. Başka bir anlatımla, katılımcıların sosyal görünüş kaygı düzeyleri sınıf seviyesi değişkenine göre istatistiksel açıdan farklılaşmamaktadır. Ebeveynin öğrenim durumu değişkenine göre annesi ilkokul mezunu olan öğrencilerin sosyal görünüş kaygı puan ortalamaları ($\bar{x}=2.50$, $ss=1.01$), annesi lisansüstü mezunu olan öğrencilerin sosyal görünüş kaygı puan ortalamalarından ($\bar{x}=2.07$, $ss=0.81$) daha yüksek düzeydedir. Annenin öğrenim durumu değişkenine göre öğrencilerin sosyal görünüş kaygı puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık elde edilmemiştir [$F_{(7, 426)} = 1,24$ $p>.05$]. Başka bir anlatımla, annenin öğrenim durumu değişkeni ile öğrencilerin sosyal görünüş kaygı düzeyleri arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Babası lisansüstü mezun olan öğrencilerin sosyal görünüş kaygı puan ortalamaları ($\bar{x}=2.91$, $ss=1.16$) babası ilkokul mezunu olan öğrencilerin sosyal görünüş kaygı puan ortalamalarından ($\bar{x}=2.22$, $ss=0.94$) daha yüksektir. Babanın öğrenim durumu değişkeni ile öğrencilerin sosyal görünüş kaygı puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık elde edilmemiştir [$F_{(6, 427)} = 0,89$ $p>.05$]. Başka bir anlatımla, babanın öğrenim durumu değişkeni öğrencilerin sosyal görünüş kaygı puanları üzerinde anlamlı farklılık yaratmamıştır.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmada, Kayseri ili merkez ilçelerindeki (Kocasinan, Melikgazi ve Talas) ortaöğretim kurumlarında öğrenim görmekte olan öğrencilerin sosyal görünüş kaygı puanlarını bazı değişkenlere göre incelenmiştir. Araştırma sonucunda öğrencilerin sosyal görünüş kaygı puanları yüksek düzeydedir. Bu bulgu bazı araştırma sonuçları ile (Alımcı, 2018; Işıkol, 2013; Serin ve Öztürk, 2007) paralel niteliktedir. Bu sonuç, öğrencilerin toplum içinde insanların direk olarak bakışlarından rahatsız olmaları, fiziksel görünüm açısından ise kendilerini rahat

hissetmemelerinden kaynaklanabilir. Diğer bir sonuç ise, kız öğrencilerin sosyal görünüş kaygılarına yönelik puan ortalamaları erkek öğrencilerin sosyal görünüş kaygılarına yönelik puan ortalamalarından anlamlı olarak daha yüksek düzeydedir. Bu bulgu çok sayıda çalışma sonuçları ile (Alımcı, 2018; Aydın ve Tekinsav-Sütçü, 2007; Boursier vd., 2020; Delfabro vd., 2011; Erdemir vd., 2013; Erözkan, 2004; Hagger ve Stevenson, 2010; İzgiç vd., 2000; La Greca ve Harrison, 2005; Levinson vd., 2013; Jose vd., 2012) paralel niteliktedir. Kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre sosyal görünüş kaygı puanlarının daha yüksek düzeyde olmasında, fiziksel görünüşlerine erkek öğrencilerden daha çok önem vermelerinden kaynaklanabilir. Ayrıca kız öğrencilerin sosyal fizik kaygısı, olumsuz değerlendirilme beklentisi düzeyleri erkek öğrencilere göre daha fazlayken, fiziksel görünüm rahatlığı algı düzeyleri erkek öğrencilere göre daha düşük seviyededir (Emiroğlu ve Özmaden, 2020). Bu sonuçlar kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha fazla düzeyde sosyal görünüm kaygısı yaşamalarına neden olabilmıştır. Bu araştırmanın sonucundan farklı olarak erkek öğrencilerin sosyal görünüş kaygı düzeylerinin, kız öğrencilere göre daha yüksek olduğunu bulgulayan çok sayıda çalışma bulunmaktadır (Alemdağ, 2013; Alemdağ ve Öncü, 2015; Ciba, 2018; Çelik vd., 2013; Çelik, 2014; Çepikkurt ve Coşkun, 2010; Doğan, 2009; Kalafat ve Kıncal, 2004; Kılıç ve Karakuş, 2016; Mazelin ve Moore, 2004; Moreno ve Cervello, 2005; Senger, 2017; Soylu vd., 2017; Şahin, 2018; Tiegman, 2004; Var vd., 2018). Bazı araştırmalarda ise sosyal görünüş kaygısında cinsiyet değişkeni açısından herhangi bir cinsiyetin lehine anlamlı farklılık saptanmadığı görülmektedir (Amil ve Bozgeyikli, 2015; Baltacı, 2010; Çakmak, 2018; Çakmak ve Sakarya, 2020; Eriş ve İkiz, 2013; Ko, 2010; Mehtalia ve Vankar, 2004; Özge, 2013; Şahin, 2012; Şahin vd., 2013; Şimşek ve Koçak, 2019; Teachmann ve Allen, 2007; Trekels ve Eggermont, 2017; Yüceant, 2013). Bu araştırmanın sonuçları ve alanyazın birlikte değerlendirildiğinde sosyal görünüş kaygısının farklılaşmasında cinsiyet faktörü kararlı bir değişken değildir.

Araştırmanın bir başka bulgusunda, Sosyal Bilimler Lisesinde öğrenim gören öğrencilerin sosyal görünüş kaygı puanları, Meslek Lisesindeki öğrencilerin sosyal görünüş kaygı puanlarından anlamlı derecede daha yüksektir. Şahin'e (2018) göre Meslek Lisesindeki öğrencilerin sosyal görünüş kaygıları, diğer liselerde öğrenim gören öğrencilerin sosyal görünüş kaygılarından anlamlı derecede daha düşüktür. Bu bulgu araştırma sonuçlarını destekler niteliktedir. Buna karşın Çakmak ve Sakarya'ya (2020) göre Meslek Lisesinde öğrenim gören öğrencilerin sosyal görünüş kaygılarına yönelik puan ortalamaları, Anadolu Lisesi ve Fen Lisesinde öğrenim gören öğrencilerin sosyal görünüş kaygı puan ortalamalarından daha yüksektir. Araştırma sonuçlarından farklı olarak ise Çetinkaya ve diğerlerine (2019) göre lise öğrencilerin sosyal görünüş kaygılarının okul türü değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır.

Araştırmada öğrencilerin sosyal görünüş kaygı puan ortalamalarının sınıf seviyesine göre anlamlı farklılaşmamıştır. Bu sonuç; Ataş (2018), Çakmak ve Sakarya (2020), Dinç Altun (2016), Şahin vd.'nin (2013) lise öğrencileri üzerinde yürüttüğü çalışmaların sonuçları ile paralellik göstermektedir. Ancak Alımcı (2018) ile McCabe ve Ricciardelli'nin (2001) araştırmalarında 7.sınıf öğrencilerinin sosyal görünüş kaygıları, 8.sınıftaki öğrencilerin sosyal görünüş kaygılarından anlamlı derecede daha yüksek düzeyde bulunmuştur. Şahin (2012) ise sınıf düzeyi arttıkça öğrencilerin sosyal görünüş kaygılarında azalma olduğu belirtmiştir. Araştırma sonuçları değerlendirildiğinde öğrencilerin sosyal görünüş kaygı puanlarının sınıf seviyesi bakımından farklılaşması; öğrencilerin benzer sosyal görünüş kaygısı hissetmelerinden kaynaklanabilmektedir.

Araştırma sonucunda öğrencilerin sosyal görünüş kaygı puanları anne ve babalarının öğrenim durumuna göre farklılaşmamıştır. Alımcı (2018), Aygör (2010), Çetinkaya ve diğerleri (2019), Çok (1990), Düşmez ve Küçük (2015), Özcan vd. (2013), Şahin (2018), Şahin vd. (2013)'e göre öğrencilerin anne ve babalarının öğrenim durumu değişkeni ile sosyal görünüş kaygıları arasında anlamlı fark bulunmamaktadır. Bu bulgu araştırma bulgularıyla benzer niteliktedir. Araştırma sonuçlarından farklı olarak Şahin'e (2012) göre öğrencilerin anne ve babalarının öğrenim düzeyleri yükseldikçe öğrencilerin sosyal görünüş kaygıları düzeyleri azalmaktadır. Araştırmadan elde edilen bu sonuç sosyal görünüş kaygısı açısından ergenlerin bu dönemde anne ve babalarından çok arkadaş gruplarının düşünce ve durumlarından daha fazla etkilenmesinden de kaynaklanabilmektedir.

Sonuç olarak bu araştırmada öğrencilerin sosyal görünüş kaygı puan ortalamaları yüksek bulunmuştur. Kız öğrencilerin sosyal görünüş kaygıları erkek öğrencilere göre anlamlı derecede daha yüksektir. Ayrıca Sosyal Bilimler Lisesinde öğrenim gören öğrencilerin sosyal görünüş kaygı puanları, Meslek Lisesinde öğrenim gören öğrencilerin sosyal görünüş kaygı puanlarından anlamlı derecede daha yüksektir. Ancak öğrencilerin sosyal görünüş kaygı puanları; sınıf düzeyi, anne ve babanın öğrenim durumu değişkenlerine göre anlamlı bir farklılaşma bulunamamıştır.

Araştırmanın sonuçlarına bağlı olarak erkek öğrencilere göre daha yüksek düzeyde sosyal görünüş kaygısı yaşayan kız öğrencilere yönelik özgüven artırıcı psikososyal çalışmalar yapılabilir. Sosyal Bilimler Lisesindeki öğrencilerin diğer liselerdeki diğer öğrencilere yönelik yaşadıkları yüksek düzeydeki sosyal görünüş kaygısını düşürebilmek için bu okul türlerinde sosyal görünüş kaygısı ile ilgili olumlu beden algısı konularında çalışmalara (psikoeğitim, psikolojik danışma grupları, sosyo kültürel faaliyetler) ağırlık verilebilir. Bu çalışmaların yürütülmesinde okul psikolojik danışmanları ve öğretmenler öğrenciler tarafından sosyal medyadan takip edilen ve örnek alınan müzisyen, ressam, yazar gibi farklı platformlardan kişilerle okullarda söyleşiler düzenleyebilirler. Ergenler için sosyal görünüş kaygısını düşürebilmek için

konu ile ilgili panel ve seminerler düzenlenerek doğru tutum ve davranışlar kazandırılabilir. Bu çalışmalar için Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile işbirliği yapılabilir. Bu araştırma Araştırma Kayseri İli merkez ilçelerinde gerçekleştirilmiştir. Bu sınırlılıkla yürütülen bu araştırmaya ek olarak araştırma dışında kalan diğer ilçeler üzerinde de benzer çalışma gerçekleştirilebilir. Benzer araştırmalar ortaokul ve üniversite öğrencileri üzerinde yapılarak evren grubu genişletilebilir.

KAYNAKÇA

- Alemdağ S., Alemdağ C., & Özkara A. B. (2016). Social appearance anxiety fitness participants, *Baltic Journal of Sport and Health Science*, 3(102), 2-7.
- Alemdağ, S. (2013). *Öğretmen adaylarında fiziksel aktiviteye katılım, sosyal görünüş kaygısı ve sosyal öz-yeterlik ilişkisinin incelenmesi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Karadeniz Teknik Üniversitesi.
- Alemdağ, S., & Öncü, E. (2015). Öğretmen adaylarının fiziksel aktiviteye katılım ve sosyal görünüş kaygılarının incelenmesi. *International Journal of Science Culture and Sport (IntJSCS)*, 3(3), 287-300. <https://doi.org/10.14486/IJSCS291>
- Alımcı, D. (2018). *Ortaokul öğrencilerinin akran zorbalığı ve sosyal görünüş kaygıları ile kendine saygıları arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi.
- Amil, O., & Bozgeyikli, H. (2015). Investigating the relationship between social appearance anxiety and loneliness of Turkish University youth. *Journal of Studies in Social Sciences*, 11(1), 68-96.
- Ataş, M. B. (2018). *Ergenlerde akıllı telefon bağımlılığı ve sosyal görünüş kaygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Üsküdar Üniversitesi.
- Aydın, A., & Tekinsav-Sütçü, S. (2007). Ergenler İçin Sosyal Kaygı Ölçeği'nin (ESKÖ) geçerlilik ve güvenilirliğinin incelenmesi. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 14(2), 79-89.
- Aygör, N. (2010). *12-14 yaş grubu ergenlerde beden bölgelerinden ve özelliklerinden hoşnut olma durumu ve beden imajının değerlendirilmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Haliç Üniversitesi.
- Baltacı, Ö. (2010). *Üniversite öğrencilerinin sosyal kaygı, sosyal destek ve problem çözme yaklaşımları arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Selçuk Üniversitesi.
- Berscheid, E., Dion, K., Walster, E., & Walster, G. W. (1971). Physical attractiveness and dating choice: A test of the matching hypothesis. *Journal of Experimental Social Psychology*, 7(2), 173-189. [https://doi.org/10.1016/0022-1031\(71\)90065-5](https://doi.org/10.1016/0022-1031(71)90065-5)
- Boursier, V., Gioia, F., & Griffiths, M. D. (2020). Do selfie-expectancies and social appearance anxiety predict adolescents' problematic social media use?. *Computers in Human Behavior*, 110, 1-8. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2020.106395>
- Büyüköztürk, Ş. (2016). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı* (22. Baskı). Pegem Akademi.
- Çakmak, A., & Sakarya, S. (2020). Farklı türde liselere devam eden öğrencilerin sosyal görünüş kaygıları ile sosyal karşılaştırma düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(74), 680-691. <https://doi.org/10.17755/esosder.582927>
- Çakmak, E. (2018). *Üniversite öğrencilerinin sosyal medya kullanım düzeyleri ile sosyal görünüş kaygısı arasındaki ilişkinin farklı değişkenler açısından değerlendirilmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Beykent Üniversitesi.
- Çelik, E. (2013). Ergenlik dönemindeki öğrencilerin sosyal görünüş kaygısı düzeylerinin biliş üstü farkındalık düzeyleri açısından incelenmesi. In ULEAD 2013 Annual Congress: ICRE, Multi-paradigmatic Transformative Research in Education: Challenges and Opportunities.
- Çelik, E., Turan, M. E., & Arıcı, N. (2014). The role of social appearance anxiety in meta-cognitive awareness of adolescents. *International Journal of Learning, Teaching and Educational Research*, 7(1), 138-147.
- Çepikkurt, F., & Coşkun, F. (2010). Original article social physique anxiety and body image satisfaction levels of collegian dancers. *Mukkale Journal of Sport Sciences*, 1(2), 17-24.

- Çetin, S., & Ece, C. (2021). Investigation of social appearance anxiety in university students. *Pakistan Journal of Medical and Health Sciences*, 15(5), 1694-1698. <https://doi.org/10.53350/pjmhs211551694>
- Ciba, B. (2018). *Üniversite öğrencileri arasında sosyal medya kullanımı ve sosyal kaygı arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Yakın Doğu Üniversitesi.
- Çınar, H., & Keskin, N. (2015). Öğrencilerin sosyal görünüş kaygısının öğrenim yeri tercihlerine etkisi. *Electronic Journal of Vocational Colleges*, 14, 457-464.
- Claes L., Hart T. A., Smits D., Van Den Eynde F, Mueller A., & Mitchell J. E. (2012). Validation of the social appearance anxiety scale in female eating disorder patients. *European Eating Disorder Review*, 20, 406-409. <https://doi/pdf/10.1002/erv.1147>
- Çok, F. (1990). Body image satisfaction in Turkish adolescents. *Adolescence*, 25(98), 409-413.
- Cunningham, M. R. (1986). Measuring the physical in physical attractiveness: quasi-experiments on the sociobiology of female facial beauty. *Journal of Personality and Social Psychology*, 50(5), 925-935. <https://psycnet.apa.org/buy/1986-21934-001>
- Delfabro, H. P., Winefield, H. A., Anderson, S., Hammarström, A., & Winefield, H. (2011). Body image and psychological well-being in adolescents: the relationship between gender and school type. *The Journal of Genetic Psychology*, 172(1), 67-83. <https://doi.org/10.1080/00221325.2010.517812>
- Dinç Altun, M. (2016). *Lise öğrencilerinin sosyal görünüş kaygıları* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi], Ondokuz Mayıs Üniversitesi.
- Doğan, T. (2009). *Bilişsel ve kendini değerlendirme süreçlerinin sosyal anksiyete açısından incelenmesi* [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Sakarya Üniversitesi.
- Doğan, T. (2010). Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği'nin (SGKÖ) Türkçe uyarlaması: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39(39), 151-159.
- Doğan, T. (2011). Sosyal görünüş kaygısı ölçeği'nin psikometrik özelliklerinin ergenlerden oluşan bir örnekleme incelenmesi. *İlköğretim Online Dergisi*, 10(1), 12-19.
- Düşmez, İ., & Küçük, E. (2015). Adölesanlarda sosyal görünüş kaygısı ve etkili faktörlerin incelenmesi. 18. Ulusal Halk Sağlığı Kongresi.
- Emiroğlu, D., & Özmaden, M. (2020). An analysis on the level of social physical anxiety of students studying for university entrance exam: Üniversite giriş sınavına hazırlanan öğrencilerin sosyal fizik kaygı düzeyinin incelenmesi. *Journal of Human Sciences*, 17(4), 1034-1046. <https://orcid.org/0000-0002-2807-0639>
- Erdemir, A. V., Bağcı, S. I., İnan, E. Y., & Turan, E. (2013). Akne vulgarisli hastalarda sosyal görünüş kaygısı ve yaşam kalitesinin değerlendirilmesi. *İstanbul Tıp Dergisi*, 14(1), 35-39.
- Eriş, Y., & İkiz, F. E. (2013). Ergenlerin benlik saygısı ve sosyal kaygı düzeyleri arasındaki ilişki ve kişisel değişkenlerin etkileri. *Electronic Turkish Studies*, 8(6), 179-193.
- Erözkan, A. (2004). Üniversite öğrencilerinin reddedilme duyarlılıkları ile sosyal kaygı düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. 13. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı. Malatya İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi.
- Göksan, B. (2007). *Ergenlerde bedan imajı ve beden dismorfik bozukluğu* [Uzmanlık Tezi], Şişli Etfal Eğitim ve Araştırma Hastanesi.
- Göksel, A. G., Çağdaş, C. A. Z., Yazıcı, Ö. F., & Zorba, E. (2018). Spor hizmeti alan bireylerin sosyal görünüş kaygısı ve öznel mutluluklarının incelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 3(3), 88-101. <https://doi.org/10.31680/gaunjss.434184>
- Gümüş A. E. (2000). Üniversite öğrencilerinin yalnızlık ve beden imgelerinden doyum sosyal kaygı düzeyleri ile ilişkisinin incelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 33(1), 99-108. https://doi.org/10.1501/Egifak_0000000037

- Haase A. M, Mountford V., & Waller G. (2007). Understanding the link between body checking cognitions and behaviors: The roll of social physique anxiety. *International Journal of Eating Disorders*, 40, 241-246. <https://doi.org/10.1002/eat.20356>
- Hagger, M. S., & Stevenson, A. (2010). Social physique anxiety and physical self-esteem: Gender and age effects. *Psychol and Health*, 25(1), 89-110. <https://doi.org/10.1080/08870440903160990>
- Hart, E. A., Leary, M. R., & Rejeski, W. J. (1989). The Measurement of Social Physique Anxiety. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 11(1), 94-104.
- Hart, T. A., Flora, D. B., Palyo, S. A., Fresco, D. M., Holle, C., & Heimberg, R. G. (2008). Development and examination of the social appearance anxiety scale. *Assessment*, 15(1), 48-59. <https://doi.org/10.1177/1073191107306673>
- Işıkol Ö. F. (2013). *İlköğretim II. kademe öğrencilerinin sosyal görünüş kaygıları ile benlik saygıları arasındaki ilişkinin incelenmesi (Üsküdar ilçesi örneği)* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Yeditepe Üniversitesi.
- İzgiç, F., Akyüz, G., Doğan, O., & Kuğu, N. (2000). Üniversite öğrencilerinde sosyal fobi yaygınlığı. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 1(4), 207-214.
- Jose, P. E., Wilkins, H., & Spindel J. S. (2012). Does social anxiety predict rumination and co-rumination among adolescents? *Journal of Clinical Child & Adolescent Psychology*, 41(1), 86-91. <https://doi.org/10.1080/15374416.2012.632346>
- Kalafat, T., & Kıncal, R.Y., (2008). Üniversite öğrencilerinin beden memnuniyeti düzeyleri ile sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 41-47.
- Kara, A. (2016). Sosyal görünüş kaygısı ile utangaçlık arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(11), 95-106.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel.
- Kılıç, M., & Karakuş, Ö. (2016). Üniversite öğrencilerinin sosyal görünüş kaygıları ile benlik saygıları ve yalnızlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Journal of Human Sciences*, 13(3), 3837-3852. <https://doi.org/10.14687/jhs.v13i3.4054>
- Kılıç, S. K. (2020). Lise öğrencilerinde sosyal görünüş kaygısı ve fiziksel aktiviteye katılım motivasyonu ilişkisi. *International Journal of Active Learning*, 5(2), 69-85. <https://doi.org/10.48067/ijal.827568>
- Ko, N. (2010). The role of body shame, social appearance anxiety, and body checking behavior on body dissatisfaction and disordered eating behaviors: a crosscultural study in Germany and Korea [Doctoral Dissertation], Universitätsbibliothek Freiburg.
- La Greca, A. N., & Harrison, H. M. (2005). Adolescent peer relations, friendships, and romantic relationships: do they predict social anxiety and depression? *Journal of Clinical Child And Adolescent Psychology*, 34(1), 49-61. https://doi.org/10.1207/s15374424jccp3401_5
- Levinson, C. A., Rodebaugh, T. L., White, E. K., Menatti, A. R., Weeks, J. W., Lacovino, J. M., & Warren, C. S. (2013). Social appearance anxiety, perfectionism, and fear of negative evaluation. Distinct or shared risk factors for social anxiety and eating disorders? *Appetite*, 67, 125-133. <https://doi.org/10.1016/j.appet.2013.04.002>
- Lunde C., Frisén A., & Hwang C. P. (2007). Ten-year-old girls' and boys' body composition and peer victimization experiences: Prospective associations with body satisfaction. *Body Image*, 4(1), 11-28. <https://doi.org/10.1016/j.bodyim.2006.10.002>
- Markham A., Thompson T., & Bowling A. (2005). Determinants of body-image shame. *Personality and Individual Differences*, 38, 1529-1541. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2004.08.018>

- Mastro, S., Zimmer-Gembeck, M. J., Webb, H. J., Farrell, L., & Waters, A. (2016). Young adolescents' appearance anxiety and body dysmorphic symptoms: Social problems, self-perceptions and comorbidities. *Journal of Obsessive-Compulsive and Related Disorders*, 8, 50-55. <https://doi.org/10.1016/j.jocrd.2015.12.001>.
- Mazalin, D., & Moore, S. (2004). Internet use, identity development and social anxiety among young adults. *Behaviour Change*, 21(2), 90-102. <https://doi.org/10.1375/behc.21.2.90.55425>
- McCabe, M., & Ricciardelli, L. (2001). Parent, peer and media influences on body image and strategies to both increase and decrease body size among adolescent boys and girls. *Adolescence*, 36(142), 225-240.
- Mehtalia, K. V., & Vankar, G. K. (2004). Social anxiety in adolescents. *Indian Journal of Psychiatry*, 46(3), 221-227.
- Moreno, J. A., & Cervelló, E. (2005). Physical self-perception in Spanish adolescents: Effects of gender and involent in physical activity. *Journal of Human Movement Studies*, 48(4), 291-311.
- Orsel, S., Canpolat, B. I., Akdemir, A., & Özbay, H. (2004). Diyet yapan ve yapmayan ergenlerin kendilik algısı, beden imajı ve beden kitle indeksi açısından karşılaştırılması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 15(1), 5-15.
- Özcan, H., Subaşı, B., Budak, B., Çelik, M., Gürel, Ş. C., & Yıldız, M. (2013). Ergenlik ve genç yetişkinlik dönemindeki kadınlarda benlik saygısı, sosyal görünüş kaygısı, depresyon ve anksiyete ilişkisi. *Journal of Mood Disorders*, 3(3), 107-13. <https://doi.org/10.5455/jmood.20130507015148>
- Özge, F. I. (2013). *İlköğretim II. kademe öğrencilerinin sosyal görünüş kaygıları ile benlik saygıları arasındaki ilişkinin incelenmesi (Üsküdar İlçesi Örneği)* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Yeditepe Üniversitesi.
- Şahin, D. (2018). *Ortaöğretim kurumlarına devam eden 14-18 yaş arası ergenlerin anne baba tutumları ve öz anlayışlarının sosyal görünüş kaygılarına etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Şahin, E. (2012). *Bazı değişkenlere göre ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin benlik saygıları ve sosyal görünüş kaygıları* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. On Dokuz Mayıs Üniversitesi.
- Şahin, E., Barut, Y., & Ersanlı, E. (2013). Sociodemographic variables in relation to social appearance anxiety in adolescents. *The International Journal of Social Sciences*, 15(1), 56-63.
- Şahin, Ş., & Özçelik, Ç. Ç. (2016). Ergenlik dönemi ve sosyalleşme. *Cumhuriyet Hemşirelik Dergisi*, 5(1), 42-49.
- Sebastian, C., Burnett, S., & Blakemore, S. J. (2008). Development of the self-concept during adolescence. *Trends in Cognitive Sciences*, 12, 441-446. <https://doi.org/10.1016/j.tics.2008.07.008>
- Seki, T. (2014). *Ergenlerin sosyal görünüş kaygısı ve öznel iyi oluşlarının sahip oldukları değerler açısından incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Senger, K. (2017). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin sosyal görünüş kaygı düzeylerinin incelenmesi. *TURAN-SAM*, 9(36), 751-756. <https://doi.org/10.15189/1308-8041>
- Serin, B. N., & Öztürk, S. (2007). Anne-babası boşanmış 9-13 yaş grubu çocuklar ile aynı yaş grubundaki anne-babası boşanmamış çocukların benlik saygısı ve kaygı düzeyleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2,) 117-128.

- Şimşek, O., & Koçak, O. (2019). Türk ve yabancı öğrencilerin karşılaştırmalı olarak sosyal görünüş kaygı düzeylerinin değerlendirilmesi. *Middle East Journal of Refugee Studies*, 4(1), 23-45.
- Şimşir, Z., Seki, T., & Dilmaç, B. (2019). Sosyal görünüş kaygısında cinsiyet farklılıkları: Bir meta analiz çalışması. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 10(17), 615-637. <https://doi.org/10.26466/opus.519967>
- Soylu, Y., Atik, F., & Öçalan, M. (2017). Ergenlerin sosyal görünüş kaygısı düzeylerinin incelenmesi (Kırıkkale İli Örneği). *Sportif Bakış Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1, 38-45.
- Stein, M. B. (1994). Setting thresholds for social phobia considerations from a community survey of social anxiety. *Psychiatry*, 37, 224-228.
- Teachman, B. A., & Allen, J. P. (2007.) Development of social anxiety: social interaction predictors of implicit and explicit fear of negative evaluation. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 35(1), 63-78. <https://dx.doi.org/10.1007%2Fs10802-006-9084-1>
- Telli, E., & Ünal, Z. (2016). Üniversite öğrencilerinin sosyo-demografik özelliklerine göre sosyal görünüş kaygısı: Bir alan araştırması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 134-146. <https://doi.org/10.20875/sb.98440>
- Tiegman, M. (2004). Body image across the adult life span: stability and change. *Body Image*, 1(1), 29-41. [https://doi.org/10.1016/S1740-1445\(03\)00002-0](https://doi.org/10.1016/S1740-1445(03)00002-0)
- Trekels, J., & Eggermont, S. (2017). Linking magazine exposure to social appearance anxiety: The role of appearance norms in early adolescence. *Journal of Research on Adolescence*, 27(4), 736-751. <https://doi.org/10.1111/jora.12311>
- Tuğral, R. (2020). *Ergenlerde yalnızlık, psikolojik sağlamlık, algılanan sosyal destek ve sosyal görünüş kaygısı* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Nişantaşı Üniversitesi.
- Var, L., Karabulut, E. O., & Atasoy, M. (2018). Examination of social appearance anxiety levels of senior taekwondo athletes studying at university. *International Journal of Eurasia Social Sciences*, 9(33), 1434-1451.
- White, E. K. (2008). *The role of social physique anxiety and social appearance anxiety in the body checking behaviors of male and female college students* [Master Thesis]. University of Nevada.
- Yılmaz N. (2015). *Obez bireylerde benlik saygısı, sosyal görünüş kaygısı ve vücut algısı* [Uzmanlık tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Yüceant, M. (2013). *Beden eğitimi öğretmen adaylarının sosyal görünüş kaygılarının farklı değişkenler açısından incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Aksaray Üniversitesi.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Since the beginning of mankind, physical appearance has always been important and has an important place in social life and interpersonal relations. In this respect, people gave importance to their external appearance and assumed their physical appearance as bad or good (Hart et al., 2008). The perceptions of physical appearance of individuals are also known as the concept of body image (Orsel et al., 2004). Body image is briefly "the internally adopted state of the individual's appearance, shape and weight" (Markham et al., 2005). The situation that occurs as a result of the assumption of the person's body image is described as self-esteem (Lunde et al., 2007). Social appearance anxiety occurs when the individual cannot control her negative self-esteem and negative thoughts about her external appearance (Haase et al., 2007). Social appearance anxiety is mostly seen in adolescents because the external appearance of the individual is an important issue for others and causes intense anxiety (Gümüş, 2000). From this point of view, adolescence is a transitional phase of growth and development period in which the importance given to external appearance increases and formation of one's social and personal identity. Changes in external appearance, increase in internal capacity and mental abilities constantly occupy adolescents mentally, causing them to react positively or negatively to events (Kara, 2016). While self-efficacy and self-confidence levels increase in adolescents with positive body image, adolescents with a negative body image have higher levels of feeling inadequate and depression (Göksan, 2007). Negative body image causes social appearance anxiety in adolescents, which causes negative behavior patterns such as anxiety, antisocial behaviors and eating disorders (Seki, 2014). Regarding how their physical appearance is perceived by others, social interaction decreases and social appearance anxiety levels increase in young people who do not assume themselves attractive (Sebastian et al., 2008). It is stated that adolescents who have problems with their appearance are exposed to bullying, especially by their close circles and peers, and this leads to the formation of a negative body image, resulting in social appearance anxiety (Mastro et al., 2016). The purpose of this study was to investigate high school students' levels of social appearance anxiety and analyze these in terms of some variables. In this context, answers to the following questions will be discussed in the research: What are high school students' perceptions of social appearance anxiety?. Are there a significant difference between the gender, school type, grade levels variables and social appearance anxiety scores of high school students?. Is there a difference between the educational status variable of the parents of high school students and their social appearance anxiety scores?

Method

In this study, the descriptive survey model was selected as the research method. The sample consisted of 588 adolescents from secondary school. "Social Appearance Anxiety Scale" and "Demographic Information Form" were used to collect data in the study. The Social Appearance Anxiety Scale was created to assess the perception of social appearance, developed by Hart et al. (2008) and adopted by Doğan (2010). The data were analyzed using the SPSS 22.0 program.

Results

There is statistically significant difference in terms of gender. According to this finding, the social appearance anxiety levels of female students is higher than the male students. In other words, the social appearance anxiety of female students are more negative than male students. A statistically significant difference according to school type was also found. According to this, the Social Sciences high school students had higher social appearance anxiety levels than Vocational high school students' social appearance anxiety levels. In other words, Social Sciences High School students are more worried about social appearance than Vocational High School students. There was no significant difference between students' grade levels and social appearance anxiety levels. In addition, there was no statistically significant difference between the education levels of the parents and the students' social appearance anxiety levels.

Discussion & Conclusion

According to this study, high school students' social appearance anxiety scores were high. This finding (Alımcı, 2018; Işıkol, 2013; Serin & Öztürk, 2007) is in parallel with the research results. This result may be due to the fact that students are uncomfortable with the direct gaze of people in the society, so they do not feel comfortable in terms of physical appearance. Social appearance anxiety scores of female students are significantly higher than male students' social appearance anxiety scores. This finding (Alımcı, 2018; Aydın & Tekinsav-Sütçü, 2007; Boursier et al., 2020; Delfabro et al., 2011; Erdemir et al., 2013; Erözkan, 2004; Hagger and Stevenson, 2010; Jose et al., 2012; İzgic et al., 2000; La Greca and Harrison, 2005; Levinson et al., 2013) is in parallel with the results of the study. In some studies, no significant difference was found between the gender variable and social appearance anxiety (Amil & Bozgeyikli, 2015; Baltacı, 2010; Çakmak, 2018; Çakmak & Sakarya, 2020; Çetinkaya et al., 2019; Dinç Altun, 2016; Eriş and İkiz, 2013; Ko, 2010; Mehtalia and Vankar, 2004; Özge, 2013; Şahin, 2012; Şahin et al., 2013; Şimşek and Koçak, 2019; Teachmann and Allen, 2007; Trekels and Eggermont, 2017; Yüceant, 2013). The social appearance anxiety scores of the Social Sciences High School students are significantly higher than the social appearance anxiety scores of the Vocational High School students. According to Şahin (2018), the social appearance anxiety of Vocational High School students are significantly lower than the social appearance anxiety of students studying at other high schools. This finding

supports the results of the research. This result may be due to the fact that students in Social Sciences High School experience more social appearance anxiety than students in Vocational High School. There was no significant difference between the grade levels and the social appearance anxiety score averages of the students. According to Ataş (2018), Çakmak and Sakarya (2020), Dinç Altun (2016), Şahin et al. (2013), there is no significant difference between high school students' grade levels and social appearance anxiety scores. This finding is in parallel with the research results. There was no significant difference between the educational status variable of their parents and the social appearance anxiety scores of the students. According to Alımcı (2018), Aygör (2010), Çetinkaya et al., (2019), Çok (1990), Yaprakmez and Küçük (2015), Özcan et al., (2013), Şahin (2018), Şahin et al., (2013), there was no significant difference between the educational status of the students' parents and their social appearance anxiety. This finding supports the research results.